

اگر امروز اقدام نکنیم فردا دیر خواهد بود اهمیت زبان ها در تکنولوژی جدید و آینده و منافع ملی کشورهای مربوط به آن (۵)

در نوشته اخیر، به صورت مختصر به توضیح مفاهیم «بین المللی سازی Internationalization» و «محلّی سازی Localization»، پرداخته شد، به صورت خلاص «پروگرام لسان محلّی Local Language Programme»، مایکروسافت تشریح گردید و متعاقباً «لسان- دسپلی Display-language» در آپریتینگ سیستم های جدید توضیح شد.

به لینک آتی مراجعه شود:

http://www.afghan-german.de/upload/Tahlilha_PDF/q_kabir_ahmiat_zabanha_in_new_technology_4.pdf

اینکه «Language Interface Pack LIP» کدام نقش را در اپلیکیشن سافتویرها بازی میکند، موضوعی است که در این فصل مورد بحث قرار خواهد گرفت.

طوریکه در بخش اول این نوشته گفته شد، آپریتینگ سیستم نه تنها برای اداره و منجمنت «هاردویر Hardware»، وظیفه دارد، بلکه در عین زمان تنظیم «سافت ویر اپلیکیشن ها Software Applications» را نیز اداره می کند؛ بناءً سافتویرها نیز در تطابق با آپریتینگ سیستم ها انکشاف یافته و فقط به هدایت آنها عمل می نمایند.

زیر بنای ادغام زبانهای جهان در Application ها بعد از ادغام زبان های ان - پُت (Input) و دسپلی (Display) در آپریتینگ سیستم های جدید، اساس گذاری شده و امکان تعویض زبان ها Switching را به معنی Multi Language Software میسر ساخت.

مایکروسافت آفس یکی از مهمترین سافتویر هائیس که میلیون ها باشنده کره زمین بخاطر رفع احتیاجات روزمره، چه در سطوح رسمی و چه در سطوح شخصی و تحصیلی، از آن در عرصه های مختلف حیات استفاده اعظمی می نمایند. مایکروسافت همیشه در پهلوی عرضه سائر آپریتینگ سیستم های جدید خود سعی میکند که در ورژن Version های جدید سافتویر های خویش زبانهای محلّی را به قسم زبانهای LIP بگنجاند و آنرا به نیازمندان عرضه نماید.

AVAILABLE LIP DOWNLOADS				
Language	Native Name	Office 2003	Office 2007	Office 2010
Dari	داری	Not Available	Not Available	Download
Pashto	Pashto	Download	Not Available	Not Available
Persian	فارسی	Download	Download	Download

طوریکه از مرکز دَنلود مایکروسافت تشخیص می شود، ایرانی ها جهت کنترل و حاکمیت زبان فارسی در «آپریتینگ سیستم ها» و «سافتویر اپلیکیشن ها»، از هر امکان و هر فرصتی استفاده کرده و میکنند.

LIP زبان فارسی ایران برای همه

«آپریتینگ سیستم ها» از قبیل ویندوز (ایکس پی) ، ، «ویستا» ، ویندوز هفت و ویندوز سرور ۲۰۰۸ در ورژن های مختلف، و مایکروسافت آفیس برای همه ورژن های آن از قبیل آفیس ۲۰۰۳، آفیس ۲۰۰۷، آفیس ۲۰۱۰، قابل دریافت (Download می باشند).

وای به حال ما افغانها که در بین پوهنتون و دانشگاه سرگردان مانديم در حالیکه ایرانی ها همزمان مصروف آماده ساختن لسان LIP فارسی برای ورژن های نو «آپریتینگ سیستم ها» و «سافت ویر اپلیکیشن ها» بوده که عنقریب در اختیار نیازمندان قرار خواهد گرفت.

اینکه چرا تا بحال مایکروسافت، LIP لسان پښتو را برای دَونلود کردن در اختیار نیازمندان قرار نداده است باید مسوولین دولت افغانستان (وزارت های مخابرات، معارف، تحصیلات عالی و اطلاعات و کلتور) و ارگانهای مربوطه به این سؤال مهم جواب بدهند. LIP زبان دری افغانستان را میتوان از مرکز دَونلود مایکروسافت بدست آورد ولی LIP زبان پښتو در آن قابل دسترسی نیست. در اینجا در پهلوی سائر دلائل میتوان به این نکته اشاره کرد که:

این پروژه ملی در اختیار دستان نامطلوب قرار داده شده، به آن از زاویه سیاسی و قومی نگریسته که از یکطرف عمداً داتابیس پښتو را اغماض نموده اند و از جانب دیگر در داتابیس زبان دری از اصطلاحات نامأنوس فارسی ایران استفاده شده است. ملی گرایان در داخل و خارج کشور وظیفه دارند که بالای حکومت افغانستان فشار لازم و همه جانبه وارد نمایند تا عملاً دست بکار شده و این خلاء ملی را در اسرع وقت از طریق مایکروسافت حل و فصل نموده و ضرورت عمده نیازمندان را مرفوع سازند. اجرای این مأمول برای مایکروسافت کار نهایت سهل و آسان بوده مشروط بر اینکه دولت افغانستان متوصل به اقدام جدی شود.

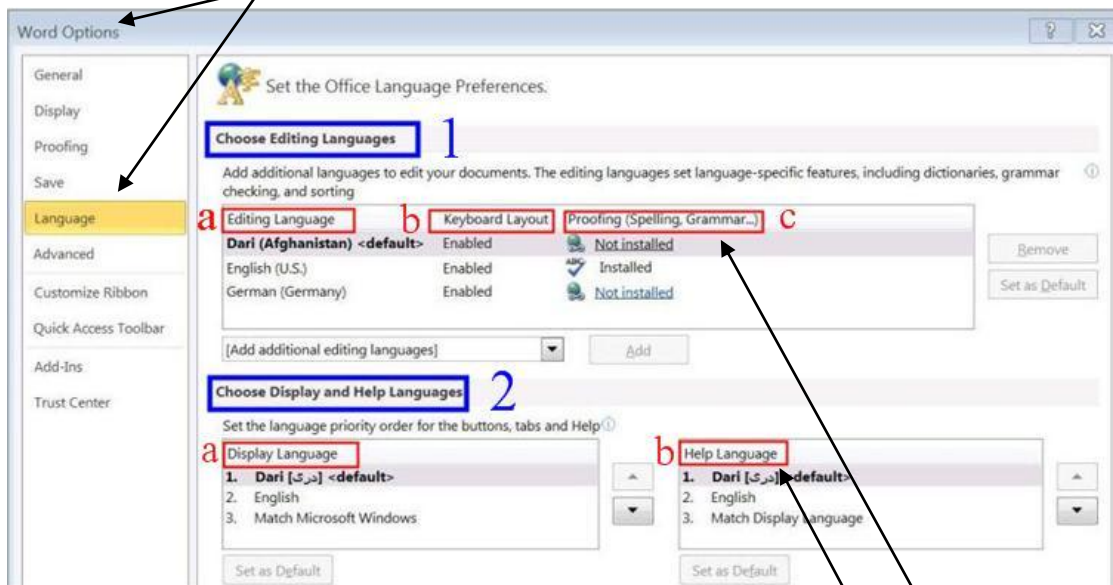
برای وضاحت بیشتر میتوان نصب (انستالیشن) LIP زبان دری را بشکل مصور به علاقمندان به نمایش گذاشت.

بعد از نصب (انستالیشن) آفیس ۲۰۱۰ به یکی از زبان های LP مانند انگلیسی، جرمنی و غیره باید نخست LIP مورد ضرورت در این جا (ال آی پی دری) از ویبسایت مایکروسافت دَونلود شود و در کمپیوتر نصب (انستالیشن) گردد.

بعد از نصب (ال آی پی زبان دری)، پروگرام های آفیس با همان زبانی باز (open) میشوند که به قسم ستندرد (default) انتخاب شده باشند. در تصویر زیر دیده میشود که زبان ستندرد انگلیسی انتخاب شده است.

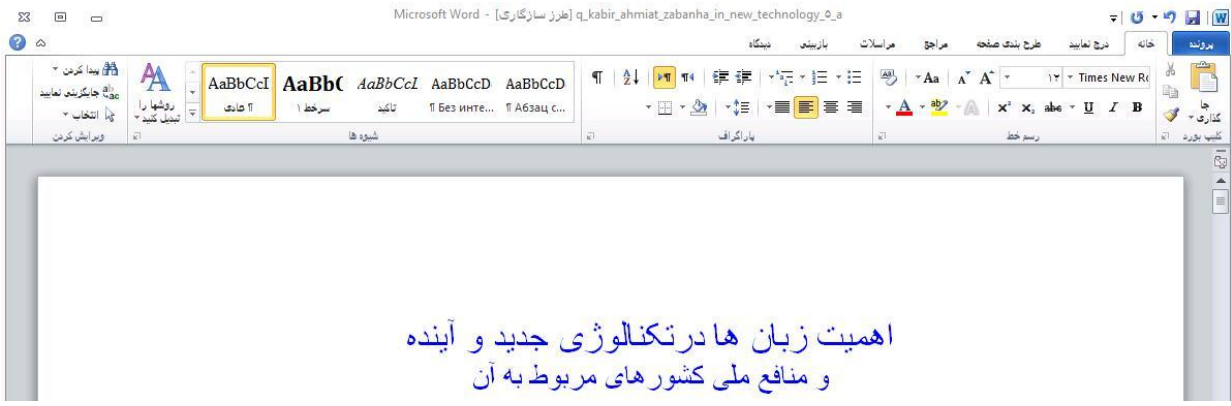

برای انتخاب زبان دری باید در آپشن (Option) تحت لینک “زبان Language” زبان LIP دری به قسم ستندرد (default) انتخاب شود.

1. زبان ان - پُت را انتخاب کنید:
  - a. زبان دری را به قسم ستندرد انتخاب کنید
  - b. لی آوت کیبورد را فعال بسازید
  - c. * کنترل اغلاط املائی، انشایی و گرامری
2. زبان دسپلی و رهنما (Help) را انتخاب کنید
  - a. زبان دری را به قسم ستندرد انتخاب کنید
  - b. * * زبان دری را به حیث رهنما انتخاب کنید

در تصویر آتی دیده می شود که بعد از باز (open) نمودن دوباره وورد (Word) هم زبان دسپلی و هم زبان ان - پُت دری فعال شده است.

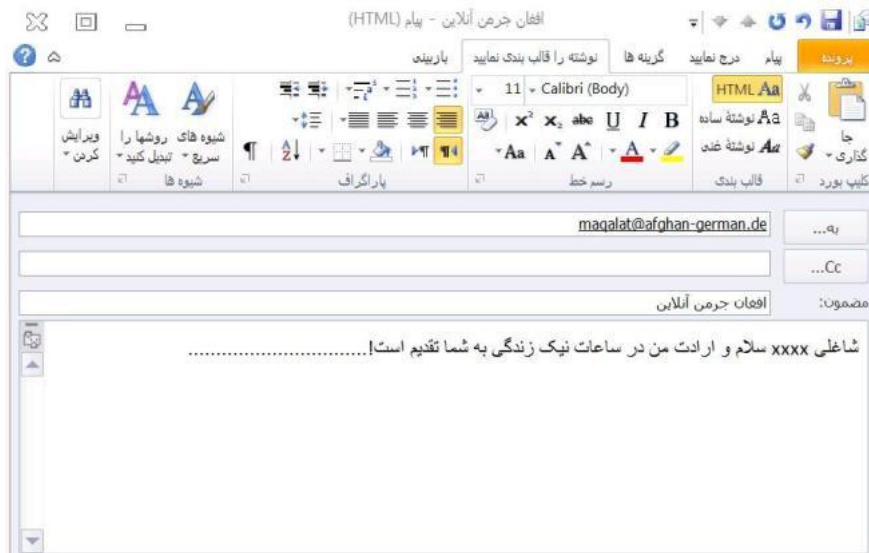

اهمیت زبان ها در تکنولوژی جدید و آینده
و منافع ملی کشورهای مربوط به آن

در تصویر آتی عین میتود برای پروگرام مایکروسافت اکسل دیده می شود.

در تصویر آتی عین میتود برای پروگرام اوت لُک (Outlook) «مربوط مراسلات ایمیل ها» دیده می شود.

به همین ترتیب از پروگرام های دیگر آفیس ۲۰۱۰ استفاده می شود....

★ کنترل اغلاط املائی، انشائی و گرامری

تا کنون پروگرام های کمپیوتری برای کنترل اغلاط املائی و انشائی و گرامری در زبان های ملی با تأسف انکشاف داده نشده است که انکشاف آن وظیفه همه افغانهای تحصیل یافته و وارد در عرصه تکنالوژی میباشد. مبرهن است که اتومات ساختن تصحیح اغلاط املائی و انشائی چنانچه در بین سائر زبانهای مهم جهان مروج است جریان کار را در زمان نوشتن سهل میسازد. برای این مأمول اولاً شکل نوشتن کلمات از حروف متشکله در داتابیس سافت ویر جابجا شده و در صورت غلطی، کمپیوتر اغلاط را بصورت اتومات اصلاح نموده و یا کلمات را با **خط سرخ نشانی می کند**. طوریکه گفته شد در مورد پینتو تا کنون صرف در مایکرو سافت ورد ۲۰۰۳ کار شده و در مورد اتومات سازی اغلاط املائی و انشائی اصلاً کاری به عمل نیامده. ایرانی ها سعی کرده اند که در مایکروسافت آفیس شکل نوشتن کلمات را به ترتیبی اتومات بسازند که دلخواه خود شان است مثلاً کشیدن حرف همزه از کلمات و غیره؛ این امر همان مرض پاکسازی و خالص سازی زبان فارسی است که میخواهند از تأثیر زبان عربی برآیند؛ تجربه نشان داده است که عملیه سره سازی و خالص سازی زبان یک عملیه کشنده بوده و لا محال است که خود را از آن نجات دهند، ولی اگر ما دست بکار نشویم و شکل نوشتن معمول و مروج زبان دری را اتومات نسازیم

د پانو شمیره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادښت: دلپکني د ليکنيزي بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

ناگزیریم که به فارسی ایران اتکاء داشته و از آن پیروی نمائیم، در آنصورت آه و افسوس بحال آینده زبان دری و شکل نوشتن آن؛ منبع ناگزیریم بعوض میخورم، «دارم میخورم» و می کنم «دارم می کنم» خواهیم نوشت و غیره. و یا لغات مأنوس، سچه و مروج دری که در داتابیس فارسی ایران جا ندارند همه یکسره غلط پنداشته خواهند شد. این یک زنگ خطر برای همه افغانها و وطندوستان و آینده زبان شان قلمداد می شود، ازینجاست که اگر امروز اقدام نه کنیم فردا دیر خواهد بود.

★★ رهنما برای حل نیاز های تخنیکی

در این جا قابل یادآوری است که سافتویر اپلیکیشن ها و آپریتینگ سیستم ها به هزاران صفحه رهنمای تخنیکی را در بر دارند که میتوانند با زبان های محلی ترجمه شوند. و این کار تولید کننده شغل پر کیفیت را برای کشور مربوطه مهیا می سازد. در صورت غفلت ما با تأسف همه مشاغل با اهمیت را در مورد ترجمانی های تخنیکی و علمی از زبان انگلیسی به زبان های ملی ما از دست داده و نصیب کشور ایران می سازیم و این همان تیشه ایست که به پای خود می زنیم.

*****

شناسایی صدا و مطلب از دست آورد های دیگری در جهان «آی تی» است که زمینه شناسایی پی در پی کلمات و جملات تقریری را میسر ساخته و امکان نوشتن اتوماتیک آنرا به زبان مطلوب فراهم میکند. در فصل گذشته در نصب (انستالیشن) LIP زبان دری تشخیص داده شد که

Display languages allow Windows to display text in your chosen language and where supported recognize speech and handwriting.

لسان دیسپلی به ویندوز اجازه میدهد تکست را در لسان انتخاب تان نشان دهد، آواز و دست نویس را تشخیص و support میکند

برای اینکه نوشته زیاد تخنیکی نشده باشد، در این جا آگاهانه از جزئیات تخنیکی صرف نظر می گردد. ولی برای درک این مطلب خواهشمندیم ویدیوی ۸ دقیقه یی آتی را از نظر بگذرانید. با آنکه ویدیوی متذکره به لسان آلمانی ثبت گردیده است با وجود آنهم به بیننده آشکار می گردد که آینده تکنولوژی چطور خواهد بود!

<http://www.youtube.com/watch?v=Nkq2Ae68TDQ>

در ویدیو نخست تذکر مختصر از آپریتینگ سیستم "ویستا" و "ویندوز ۷" رفته و برتری دومی را که سافتویر جدیدتر است نسبت به اولی بیان می دارد.

در قدم دوم نظر به درج پروگرام شناسایی لسان، مطلب توسط میکروفون دیکتی می شود و در قدم اخیر اشتباهات متن با پروگرام دست داشته "شناسایی لسان" اصلاح می گردند.

اگر لسان ال آی پی دری و پشتوی افغانستان وجود نداشته باشند و ما افغان ها مجبور شویم با لسان ال آی پی فارسی ایران کار کنیم ناگزیر خواهیم بود که نه تنها از لغات معمول و مأنوس دری و پشتوی افغانستان صرف نظر نمائیم بلکه مجبور خواهیم شد که میمون وار به جای (زبان) (زبون) و به جای (گلدان) (گلدون) و به جای (قربان) (قربون) و بد تر از همه باید بجای (دوکان) (دوکون) و بگوئیم تا صدای مارا کمپیوتر بشناسد و بتواند آنرا تحریر نماید. هکذا باعث بروز اشتباهات نوشتاری و دخول کلمات بیگانه و نامأنوس در زبان دری میگردد.

این باعث خواهد شد که چنریشن های آینده افغانستان طوطی وار باید کلمات و لهجه های نا مأنوس ایرانی را بیاموزند و استفاده کنند مثلاً منبع (امریکا) را (امریکا) و بجای (رنیس) که یک کلمه ناب عربی است (رییس) و بجای (کرزی) (کرزای) بجای (معنی) (معنا) و بجای (یحیی) (یحیا) خواهند نوشت. و ... و ... و ...

این نخستین قدمی خواهد بود که افغانستان اقلأ از نگاه فرهنگی و ادبی در جهان فرهنگ و ادب ایران منحل خواهد شد.

د پانو شمیره: له 5 تر 6

افغان جرمن آنلاين په دريټ تاسو همكاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de يادښت: دليكني د ليكنيزي بني پازوالي د ليكوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكي په خير و لولئ

جنریشن Generation های جدید سافتویر ها، قابلیت "ویب" را کسب می کنند. به این معنی که با یک "براوزر"، میتوان از طریق "انترنت"، یک سافتویر اپلیکیشن را باز (open) کرد.

بطور مثال چند نفر که در کشور های متفاوت حضور دارند، می توانند یک متن وُرد را همه باهم مشترک بنویسند. هریک می تواند وورد خود را در لسان دیسپلی خود (Display Language) باز کند!

جنریشن Generation های جدید آلات و وسایل الکترونیکی، قابلیت "ویب" را کسب می کنند.

به این معنی که با یک "براوزر"، میتوان استعمال و استفاده آنرا از طریق تکست، اودیو و ویدیو هایی که در «یک چیپ ویب سرور» آله مذکور ذخیره شده است، با لسان مورد علاقه مطالعه کرد.

البته قابل یاد آوری است، آلات و وسایل الکترونیکی ایکه به ممالک مختلف صادر میشوند، تکست ها، اودیو ها و ویدیو و حتی ویب سایت های آن به لسان های محلی آنجا تطابق داده میشوند که این همکاری همه جانبه هر دو جانب را تقاضا می کند. در صورت عدم موجودیت لسان ال آی پی دری و پشتوی افغانستان، نه تنها حرفه های اختصاصی از قبیل ترجمه تکست ها، تولید اودیو ها، ویدیو ها و ویب سایت ها نصیب دیگران خواهند شد. و از همه بدتر به هزاران هزار استفاده کننده افغان با این هجوم زبانی و لهجه ای از طریق تولیدات وارداتی با کتابچه های رهنما و طرق استفاده از زبان اصیل و سجه خود بیگانه می شوند.

یک چیپ ویب سرور

در نتیجه گیری که بخش آخر این نوشته میباشد، راه بیرون رفت از این معضله ملی و اقتصادی کشور . اینکه چه باید کرد موضوع مبحث آینده و ختم این سلسله خواهد بود.

(*) برای آشنایی و شناختن تکنولوژی «ویب» به لینک های آتی مراجعه شود.

[آیا ما افغانها از مفاهیم «آی تی» استفاده درست می کنیم؟ \(بخش سوم\)](#)

[آیا ما افغانها از مفاهیم «آی تی» استفاده درست می کنیم؟ \(بخش چهارم\)](#)

ادامه دارد

مؤلف نوشته در پوهنتون-KIT "انستیتوت کارلسرو برای تکنولوژی" در رشته الکتروتخنیک تحصیل کرده و اکنون به حیث دیپلوم انجنیر در کمپنی زیمنس Siemens AG در امور سیستم های اتومیشن Automation Systems کار می کند. او همزمان انجنیر سیستم های میکروسافت MCSE بوده و «عضویت شبکه انکشافی MSDN» آن را دارد. نویسنده وظیفه یک تن از متصدیان پورتال افغان جرمن آنلاین را نیز عهده دار می باشد.